

Compra pública ètica

 Quaderns
de Pau
i Solidaritat

PERIODICITAT: Trimestral

Abril 2009

Autor: Jordi López, Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària (REAS Balears).

Fotografia portada: UNCDF/Benin.

Fotografies quadern: Agathe Napoly, Catin, REAS, UNCDF, EC

Edita: Direcció General de Cooperació,
Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració

<http://dgcooper.caib.es>

Coordinació: Mitjans de comunicació S.L.

Disseny i maquetació: Dori Hernández i Antonia N. Pérez

Direcció: Carretera de Valldemossa, Km. 7,4. Parc Bit, Edifici Lleret.

Codi Postal: 07121. Palma

Imprimeix: Jorvich S.L.

Dipòsit legal: PM-503/2005

ÍNDEX

1. Presentació.....	4
2. Què és la compra pública ètica(CPE)	6
2.1. Perquè és necessària la CPE?.....	8
2.2. Dimensions de la CPE	11
3. Les clàusules socials	11
4. CPE i comerç just	12
5. Marc normatiu, certificacions i acords internacionals	14
6. Paper dels diferents actors en la CPE.....	19
7. Bones pràctiques de CPE	20
7.1. Bones pràctiques de clàusules socials	20
7.2. Bones pràctiques de mercats reservats	23
7.3. Bones pràctiques de compra pública verda	24
7.4. Bones pràctiques de comerç just	28
8. Implantació d'un pla de CPE.....	29
9. Propostes per a l'acció.....	30
10. Recursos sobre CPE	34
Annex. Directori de proveïdors socials.....	37

1. PRESENTACIÓ

Compra pública ètica, clàusules socials, contractació pública verda... en els darrers temps assistim a la popularització de nous conceptes i pràctiques que amb diferents denominacions responen a una finalitat comuna: intentar aprofitar el poder de compra i de contractació de les administracions públiques per avançar en objectius ètics, de millora social i ambiental de la societat.

Les administracions públiques tenen una gran importància com a agent econòmic que compra i contracta serveis. A la Unió Europea, la contractació de subministraments, serveis i obres per part de les diferents administracions sumen 1,5 bilions d'euros anuals, una xifra que representa el 16 % del producte interior brut comunitari i més de 2.000 € per habitant i any. En el cas espanyol, les compres i les contractacions públiques representen el 18 % del PIB.

Aquest potencial es pot posar al servei de diferents objectius socials i ambientals d'interès general, alguns dels quals poder tenir una relació directa amb la cooperació al desenvolupament, com ara la promoció de productes de comerç just o d'estratègies de desenvolupament amb països del Sud; o amb les relacions Nord-Sud, per exemple en relació amb exigències de condicions laborals dignes o de lluita contra el treball infantil per a empreses que actuen en països en desenvolupament.

Aquesta publicació pretén oferir una visió teòrica i pràctica de la compra pública ètica (CPE) a fi de facilitar la

seva incorporació generalitzada a les polítiques de compres i contractacions, a partir de la concertació entre administracions públiques i organitzacions socials.

En el capítol 2 ("Què és la compra pública ètica?"), es defineix el concepte en el marc del consum responsable, en aquest cas de les administracions públiques; se'n justifica la necessitat mitjançant un argumentari, i s'exposen les diferents dimensions de la CPE: clàusules socials, mercats reservats i compra pública verda, les quals es desenvolupen en els capítols posteriors.

En el capítol 3 ("Les clàusules socials"), s'exposen els diferents tipus, tant en funció de les fases del procés de contractació en què es produeixen, com de l'impacte social o ambiental que es persegueix.

Al capítol 4 ("CPE i comerç just"), es justifica aquesta vinculació a partir dels criteris de comerç just i s'hi inclou una relació de productes i serveis de comerç just a disposició de les administracions públiques.

El capítol 5, sobre marc normatiu, fa referència a la nova Llei de contractes públics i la seva relació amb les clàusules socials, s'exposen les certificacions existents en l'àmbit del comerç just i dels productes ecològics, i també els acords internacionals susceptibles de ser recollits en forma de clàusules socials, per exemple per a empreses que actuen en països en desenvolupament.

En el capítol 6 ("Paper dels diferents actors"), es justifica i exposa el paper

de promoció de la CPE que poden jugar no només les administracions públiques, sinó també el món empresarial, les ONG i la ciutadania en general.

Al capítol 7, sobre bones pràctiques, s'exposen exemples capdavanters en matèria de clàusules socials, mercats reservats, compra pública verda i comerç just.

El capítol 8 tracta sobre les passes que s'han de fer per implantar programes de CPE.

El capítol 9 inclou propostes per al desenvolupament de la CPE en el marc de les oportunitats que representa la nova llei de contractes públics, el pla de compra verda de l'Administració central, la Llei d'empreses d'inserció, el desenvolupament de la Llei d'atenció a la dependència i el pla d'escoletes de zero a tres anys acordat entre el

Govern central i les comunitats autònomes.

En el capítol 10 es fa una relació de normativa aplicable, i es mostren recursos bibliogràfics i d'Internet sobre CPE, amb una orientació pràctica.

Finalment, s'inclouen com a annex dos directoris de proveïdors socials, un dels quals a partir del concepte de consum responsable de la Xarxa de Consum Responsable de Mallorca, i un altre sobre iniciatives d'economia solidària de les Illes Balears. Aquests directoris poden ser la base per crear a la nostra comunitat un catàleg de proveïdors socials de les Illes Balears.

Confiam que aquesta publicació sigui útil per avançar cap a la compra pública ètica com a instrument per construir una societat més cohesionada socialment i més sostenible ambientalment.

2. QUÈ ÉS LA COMPRA PÚBLICA ÈTICA?

La compra pública ètica (CPE) és la integració d'aspectes ètics, de tipus social i ambiental, en els processos de compra i contractació de subministraments, obres i serveis de les administracions públiques i els organismes autònoms.

Els aspectes ambientals en les compres, els subministraments, les obres i els serveis de les administracions públiques, poden tenir relació, per exemple, amb l'estalvi d'energia i aigua, la minimització de residus, la prevenció de tòxics i la reutilització de materials, etc.

Els aspectes socials poden fer referència tant a qüestions vinculades a les relacions Nord-Sud (exigències socials

per a empreses que actuen en països del Sud, per exemple de compliment de condicions laborals dignes o de lluita contra el treball infantil, suport al comerç just com a estratègia de cooperació al desenvolupament i a estratègies i iniciatives econòmiques de codesenvolupament), com també a requeriments socials a països del Nord (qualitat de l'ocupació, perspectiva de gènere, integració laboral de persones amb discapacitat i en situació o risc d'exclusió...).

En definitiva la CPE pretén implicar les administracions públiques a favor del consum responsable, ja que per avançar cap a una societat més equitativa i sostenible s'ha d'incidir en el consum com a motor de canvi. I per això és fonamental la implicació de tots els actors, públics, privats, associatius i individuals.

EL CONSUM RESPONSABLE

El consum responsable sorgeix de la constatació que l'actual model de producció i consum vigent als països desenvolupats és irresponsable. La societat consumista no és generalitzable al conjunt del planeta ni a les generacions futures; es a dir, no és equitativa ni sostenible. Al contrari, incrementa els desequilibris entre el Nord i el Sud, l'exclusió social al quart món i l'exhauriment de recursos no renovables i de la capacitat del medi d'absorbir residus i contaminació.

Per tant, el consum responsable sorgeix d'un doble criteri ètic d'equitat social (equilibri Nord-Sud, inclusió social, condicions laborals dignes, desenvolupament local...) i de sostenibilitat ambiental (exhauriment de recursos, contaminació, justícia ambiental...). Així, el consum responsable seria aquell generalitzable al conjunt del planeta i a les generacions futures.

Per definir els diferents àmbits que integren el consum responsable, es poden considerar criteris inclusius (els que integren aspectes ètics positius) i excloents (productes o serveis que inclouen característiques negatives socials o ambientals):¹

Criteris inclusius:

- Cadena de producció-consum al més curta possible.
- Respecte a les tres R: reduir, reutilitzar i reciclar.
- Transparència en tota la cadena de producció i consum.
- Distribució equitativa de la riquesa generada entre productors, transformadors, intermediaris i consumidors.
- Benefici social i ambiental (petits productors, empreses d'inserció...).
- Preferència per una alimentació saludable.
- Valorització de la cultura local.

Criteris excloents:

- Explotació laboral infantil.
- Discriminació per raons de sexe, raça, etc.
- Impacte ambiental excessiu.
- Publicitat enganyosa i manca de transparència.
- Transmissió de valors culturals dominants.

¹ Criteris elaborats el 2007 per Amics de la Terra, Avanç Filmacions Educatives, Càritas Mallorca, Cooperativa Agrohoritzontal, Entrepobles, Fundació Deixalles, GOB, Illes Solidàries amb el Sud, Justícia i Pau, La Defensa, Observatori de Salut i Seguretat Ambiental, REAS Balears, S'Altra Senalla, Unicef-Balears i Unió de Pagesos de Mallorca, en el marc de la Xarxa de Consum Responsable de Mallorca.

2.1. PERQUÈ ÉS NECESSÀRIA LA CPE?

Les administracions públiques constitueixen un dels principals motors que poden contribuir de forma decisiva al canvi de les economies d'escala de productes, serveis i tecnologies sostenibles ambientalment i beneficioses socialment, la qual cosa contribueix a fomentar canvis en el sector productiu per l'efecte arrossegament que suposa; i té un efecte positiu sobre els preus a causa de l'ampliació de mercats per a productes i serveis amb valors afegits socials.

És per aquest motiu que la CPE contribueix a crear i consolidar iniciatives econòmiques de producció de béns o serveis per part d'iniciatives, projectes i organitzacions d'economia social i solidària, i a articular un mercat social basat en criteris ètics, democràtics, ecològics i solidaris.

El mercat social està integrat per:

- Empreses i entitats socials productores de béns o serveis amb valors afegits socials i ambientals.
- Empreses i entitats socials distribuïdores: cooperatives de consum, xarxes d'intercanvi, botigues de comerç just i solidari...).
- Persones i organitzacions consumidores responsables, tant individualment com col·lectivament.

ARGUMENTARI DE LA CPE

Importància.- Les administracions públiques dediquen a la contractació el 16 % del PIB, la qual cosa les converteix en el major contractant pel seu volum i influència sobre el mercat i l'entorn.

Impacte.- Les polítiques de CPE -millor encara si s'acompanyen d'accions de sensibilització- posseeixen un potencial de canvi significatiu, ja que produeixen un efecte en cascada sobre els hàbits de consum de les empreses i els ciutadans.

Legalitat.- La contractació pública ha de salvaguardar els seus principis bàsics de transparència i no-discriminació, però ha d'incorporar altres principis i objectius de caràcter social. Per això, la legislació ja ha inclòs els criteris socials en les distintes fases de la contractació.

Eficàcia.- Les administracions tenen la responsabilitat d'utilitzar el pressupost públic de la forma més eficient i per això s'ha d'assegurar de triar la millor opció, entenent per millor opció no tan sols la millor oferta econòmica sinó aquella que proporciona beneficis addicionals. Sens dubte serà més eficient la contractació d'aquella empresa que, a més d'executar una obra, ho faci contractant persones amb discapacitats.

Estalvi.- Les pràctiques de compravenda representen un clar estalvi d'energia, de costos d'utilització o de gestió de residus. El mateix succeeix amb les estratègies de compra social orientades al mercat laboral, ja que es tradueixen en una reducció del pressupost públic destinat a prestacions socials (rendes bàsiques, subsidis o prestacions), i produeixen a més ingressos a les hisendes públiques, mitjançant les aportacions fiscals de les persones incorporades laboralment.

Interès públic.- Les pràctiques de compra responsable poden contribuir de forma significativa a la consecució dels objectius estratègics de l'administració i que s'atenguin drets constitucionalment reconeguts, com la plena ocupació o la igualtat d'oportunitats.

Referent i model.- La compra sostenible ha de situar l'administració en postures exemplars a l'hora de demanar productes i serveis amb criteris socials, i incentivar les empreses perquè avaluin les seves cadenes de subministres i revisin les seves polítiques d'ocupació.

Benefici a persones.- La qualitat de vida de moltes persones millora de manera directa per efecte de les clàusules socials. Així succeeix, per exemple, amb les persones excloses del mercat laboral que són contractades per executar una obra o prestar un servei, gràcies al qual accedeixen a una ocupació remunerada i al sistema públic de prestacions.

Beneficis a la comunitat local.- La incorporació de criteris socials fomenta el desenvolupament local, millora la qualitat de vida i la cohesió social i incideix en les zones més desatenses.

Beneficis per a països en desenvolupament.- En el món hi ha 25 milions de persones i les seves famílies que depenen del cultiu del cafè, el preu del qual no arriba ni per cobrir les seves necessitats bàsiques. L'opció per productes de comerç just proporciona unes condicions laborals dignes i la millora de les seves condicions de vida.

Responsabilitat social de les empreses.- La compra ètica proporciona un suport a les empreses socialment responsables, la qual cosa suposa un avantatge competitiu a les que ja ho són i una motivació a les que no han incorporat la responsabilitat social a la seva gestió.

Sinèrgies.- La CPE representa una eina complementària i sinèrgica amb les polítiques socials que les administracions públiques desenvolupen, millorant per exemple la capacitat i l'eficàcia dels serveis socials en polítiques d'igualtat, d'ocupació o els programes d'inserció laboral i inclusió social.

Imatge.- La CPE suposa un factor de legitimitació del missatge que volen traslladar a la societat les administracions públiques.

Font: *Guía de contratación pública sostenible. Incorporación de criterios sociales.*
Fundación Centro de Recursos Ambientales de Navarra-Ideas.

2.2. DIMENSIONS DE LA CPE

La CPE inclou diferents conceptes i pràctiques, entre els quals hi ha les clàusules socials, els mercats reservats i la compra pública verda.

Clàusules socials

Entenem per clàusules socials la inclusió d'aspectes socials en els processos de contractació i compres públiques, que poden incloure:

- La promoció d'ocupació per a persones amb discapacitats i en situació o risc d'exclusió social.
- La promoció del consum responsable i del comerç just.
- La promoció de productes i serveis ambientalment sostenibles.

Mercats reservats

Entenem per mercats reservats la reserva pressupostària d'un determinat percentatge de compra pública en contractes menors i negociats per a proveïdors socials.

Els proveïdors socials són:

- Empreses d'inserció.
- Centres especials de treball.
- Entitats no lucratives que tenen com a finalitat la inserció sociolaboral de persones en situació o risc d'exclusió.
- Iniciatives de comerç just i consum responsable.

Compra pública verda

La compra pública verda és la compra i la contractació per part de les administracions públiques de béns i serveis a partir de criteris de tipus ambiental.

3. LES CLÀUSULES SOCIALS

La inclusió d'aspectes socials en els processos de contractació i compres públiques ha de tenir en compte, per una banda, la fase del procés de contractació en què es produeix i, per una altra, el tipus d'impacte que es persegeix, per donar lloc així a diferents tipus de clàusules socials.

Tipus de clàusules socials

En funció de la fase en què es produeix:

- En la fase d'admissió de sol·licituds, com a criteri de selecció, la qual cosa implica que només es poden contractar o comprar els productes o serveis que compleixin els criteris socials establerts en la clàusula.

- Com a requisit de solvència tècnica; per exemple, si la inserció sociolaboral forma part del contracte, aquest només pot ser executat per iniciatives d'inserció.

- Procediment negociat i contracte menor, la qual cosa permet contractar de manera directa d'acord amb criteris socials.

- A través d'un mercat reservat, destinant un determinat percentatge de contractes a proveïdors socials que compleixin uns determinats requisits.

- En la fase de puntuació, com a criteri de valoració; en aquest cas, les ofertes que compleixin els criteris de la clàusula social es veuen afavorides a l'hora de baremar l'adjudicació.

- En la fase d'execució, com a criteri d'obligació; es tracta d'exigir unes determinades condicions d'execució del contracte, per exemple, la reserva

d'un determinat percentatge de llocs de feina per a persones en risc d'exclusió.

En funció del tipus d'impacte social o ambiental que persegueixen:

- Inclusives o d'inclusió laboral. Promoció de l'ocupació per a determinats col·lectius: dones, persones amb discapacitats, persones en situació o risc d'exclusió...

- Laborals o de qualitat de les condicions de treball: promoció d'unes millors condicions laborals (estabilitat, conciliació de feina i família...).

- Verdes o sostenibles: promoció de la reducció de l'impacte ambiental.

- Solidàries o de suport a la comunitat: promoció de la solidaritat, el desenvolupament local i la cultura local (comerç just, economia social, llengua i cultura...).

- Ètiques o de gestió ètica: promoció de la transparència empresarial, de les

certificacions de qualitat, de la cooperació interempresarial...

4. CPE I COMERÇ JUST

El comerç just és una relació comercial que cerca una major equitat en el comerç internacional. Els criteris de comerç just, segons IFAT, una xarxa mundial de més de 300 organitzacions de 60 països, són:

1. Creació d'oportunitats per a grups productors amb desavantatges.
2. Transparència i funcionament democràtic per beneficiar les necessitats bàsiques de les comunitats productores i els consumidors.
3. Relació comercial equitativa i a llarg termini.
4. Preu just als productors.
5. Lluita contra l'explotació laboral infantil.
6. Equitat de gènere.
7. Condicions laborals dignes.

8. Construcció de capacitats i assistència per als grups productors amb desavantatges.

9. Informació i sensibilització sobre comerç just.
10. Cura del medi ambient.

PRODUCTES I SERVEIS DE COMERÇ JUST DISPONIBLES PER A LES ADMINISTRACIONS

Tipus de productes i serveis	Utilitat dels productes i serveis
<p>Alimentació</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Cafè ● Cacao ● Te ● Caramels ● Galetes ● Xocolates ● Sucre ● Begudes ● Fruits secs 	<p>Màquines expenedores Bars, cafeteries i restaurants Càterings Pausas Berenars de festes populars</p>
<p>Tèxtil i artesanía</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bosses ● Camisetes i jerseis ● Motxilles ● Mocadors ● Llapis ● Pilotes esportives ● Agendes ● Joguines 	<p>Regals institucionals Paneres de Nadal Regals d'empresa personalitzats</p>
<p>Serveis</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tallers ● Xerrades 	<p>Organització de diades Serveis de ludoteca per a guarderies</p>

5. MARC NORMATIU, CERTIFICACIONS I ACORDS INTERNACIONALS

En aquest capítol s'exposen les especificacions de la nova Llei de contractes del sector públic en relació amb les clàusules socials, les certificacions existents en l'àmbit dels productes de comerç just i de productes ecològics, i també els acords internacionals susceptibles de ser recollits en forma de clàusules socials, per exemple per a empreses que actuen en països en desenvolupament.

Les clàusules socials a la nova Llei de contractes públics

La nova Llei de contractes del sector públic², vigent des de l'1 de maig de 2008, presenta entre d'altres l'objectiu de permetre la introducció de criteris socials i ambientals en els processos de contractació.

Dels diferents tipus de clàusules socials, la Llei de contractes del sector públic estableix les consideracions següents:

SEGONS LA FASE EN QUÈ ES PRODUEIX:

Fase d'admissió/selecció

- Quan tenguí relació amb l'objecte del contracte, s'han de tenir en compte criteris com les característiques ambientals o les vinculades amb la satisfacció d'exigències socials pròpies de les categories de població especialment desafavorides a les quals pertanyin els usuaris o beneficiaris de les prestacions que s'han de contractar (article 134.1)
- Es poden fer contractes reservats amb centres espacials de treball (disposició addicional setena).

Fase de puntuació/valoració

- Quan l'objecte del contracte pugui afectar el medi ambient, les prescripcions tècniques poden fixar les característiques ambientals i també el compliment de normes tècniques reconegudes (article 101).
- Es pot establir la preferència en l'adjudicació de contractes, en igualtat de condicions amb les que siguin econòmicament més avantatjoses, per a les propostions que presentin empreses dedicades específicament a la promoció i la inserció laboral de persones en situació d'exclusió social; també en contractes relatius a prestacions de caràcter social o assistencial, es pot establir la preferència per entitats no lucratives sempre que la seva finalitat tenguí relació directa amb l'objecte del contracte (disposició addicional sisena).
- Preferència per productes en els quals hi hagi alternativa de comerç just per a les entitats reconegudes com a organitzacions de comerç just (disposició addicional sisena).

Fase d'execució

- Es poden fixar condicions especials d'execució, les quals poden referir-se a consideracions de tipus ambiental o social, de promoció de l'ocupació de persones amb dificultats d'inserció en el mercat laboral, d'eliminació de les desigualtats entre homes i dones, de combat a l'atur, d'afavorir la formació en el lloc de feina o de garantir el respecte als drets laborals bàsics (article 102).

SEGONS L'IMPACTE:

Inclusió social

Criteri d'admissió, si té relació amb l'objecte del contracte (article 134.1).
Criteri de valoració, en cas d'empat (disposició addicional sisena).
Criteri d'execució (article 102).

Millora de les condicions laborals

Criteri d'execució (article 102).

Sostenibilitat ambiental

Criteri d'admissió, si té relació amb l'objecte del contracte (article 134.1).
Criteri de valoració, quan pugui afectar el medi ambient (article 101).
Criteri d'execució (article 102).

Solidaritat i suport a la comunitat

Criteri de valoració, en cas d'empat, per a organitzacions de comerç just (disposició addicional sisena).

Gestió ètica

Criteri de valoració, en relació amb normes tècniques (article 101).

En conclusió, la nova Llei de contractes del sector públic, tot i que obre les portes a la introducció de clàusules socials en les contractacions públiques, no exhaurix tot el seu potencial; sobretot en la fase de valoració o puntuació de les sol·licituds, ja que només s'estableix com a criteri de desempat, en igualtat de condicions amb les que siguin econòmicament més avantatjoses.

Certificacions

Comerç just

Entenem que un producte és de comerç just si està produït i importat per organitzacions de comerç just o si duu un segell de comerç just. Actualment hi ha dues vies principals de reconeixement:

² Llei 30/2007, de 30 d'octubre (BOE núm. 261, de 31 d'octubre). És la transposició de la Directriu 2004/18/CE, de 31 de març, sobre coordinació dels procediments d'adjudicació dels contractes públics d'obres, de subministres i de serveis.

- World Fair Trade Organization (Organització Mundial del Comerç Just): certifica que el producte ha estat importat i distribuït per una organització de comerç just que dugui la marca WFTO (certificació d'organitzacions).

- Fair Trade: certifica que el producte és de comerç just.

Independentment d'aquests dos sistemes de certificació, també és garantia suficient que el producte hagi estat importat i distribuït per una organització membre de la Coordinadora Estatal de Comerç Just, encara que no dugui cap distintiu.

Medi ambient
A la Unió Europea, el Reglament (CE) 1980/2000 estableix un sistema comunitari de concessió d'etiquetes ecològiques de productes, amb l'objectiu de fomentar els productes amb un impacte ambiental reduït i de proporcionar orientació i informació a les persones consumidores.

Els tipus de productes per als quals s'han establert criteris per a la concessió de l'etiqueta de producte ecològic són:

- Aparells electrodomèstics (rentadores, rentavaixelles, aparells d'aire condicionat, aspiradores).

- Televisors i aparells elèctrics (televisors, làmpades).

- Articles per a la llar (matalassos, tèxtil).

- Ordinadors (ordinadors personals, ordinadors portàtils).

- Roba de vestir (roba i complements tèxtils).

- Calçat (sabates i botes).

- Articles de papereria (paper per a fotocòpia, articles de papereria sanitària i per a la llar).

- Bricolatge (revestiments ceràmics, pintures d'interior i vernissos)

- Lubricants (olis i greixos hidràulics).

- Jardineria (adob de fems vegetal, substàncies per a l'aprofitament de les terres).

- Articles de neteja (articles de neteja multiús, detergents per a rentavaixelles, detergents per rentar a mà, detergents per a bugaderies).

- Allotjaments d'oci (serveis de campament, serveis d'allotjament per al turisme).

A la Unió Europea també hi ha legislació sobre etiquetatge per a la producció agrària ecològica, a fi de garantir l'absència de productes químics no autoritzats i mètodes de producció respectuosos amb el medi ambient. La seva aplicació està regulada pel Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, i pel Reglament (CE) 889/2008, de 5 de setembre, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007, en relació amb la producció ecològica, el seu etiquetatge i control.

A les Illes Balears, el Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica (CBPAE) és una corporació de dret públic dependent de la Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern de les Illes Balears, creat per tal d'exercir com a autoritat única de control de la producció agrària ecològica a les Illes Balears. Tots els productors i les empreses elaboradores que volen gaudir de l'aval d'Agricultura Ecològica han de notificar la seva activitat i restar sota el control del CBPAE.

Per la seva banda, el sistema comunitari de gestió i auditoria ambiental

(EMAS) s'aprovà inicialment el 1993 adreçat al sector industrial i de forma experimental en el sector turístic. Amb el nou Reglament de 2001³ ja s'inclouen tot tipus de productes i serveis, i l'EMAS s'ha convertit en el referent dels sistemes de gestió ambiental d'organitzacions a la Unió Europea, compatible amb la norma ISO 14.001.

Els sistemes de gestió ambiental s'han de sotmetre a auditoria externa, i la seva certificació implica el reconeixement dels objectius assolits. La gestió ambiental representa un procés dinàmic de millora contínua, ja que any rere any s'han de fixar nous objectius a mesura que s'assoleixen els primers.

Convenis i acords internacionals

a) Assemblea General de les Nacions Unides (1948): *Declaració Universal de Drets Humans*
La Declaració Universal dels Drets Humans, proclamada el 10 de desembre de 1948 per l'Assemblea General de les Nacions Unides, expressa els drets i les llibertats de tots els éssers humans.

b) OCDE: *línies directrius de l'OCDE per a empreses multinacionals*
L'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic aprovà el

1976 les seves línies directrius per a empreses multinacionals, un conjunt de recomanacions voluntàries dels governs a les empreses per a una conducta responsable en àmbits com el medi ambient, els drets humans i les normes laborals. L'any 2000 s'han revisat per incorporar-hi les empreses subsidiàries que actuen a països diferents als de les seves empreses matriu.

c) Organització Internacional del Treball (1977): *declaració tripartita de principis sobre les empreses multinacionals i la política social*

L'Organització Internacional del Treball aprovà el 1977 la seva Declaració tripartita de principis sobre les empreses multinacionals i la política social, centrada en aspectes laborals i de respecte a la llibertat sindical.

d) Pacte Mundial de Nacions Unides

El Pacte Mundial (*Global Compact*) va ser una iniciativa llançada pel secretari general de l'ONU, Kofi Annan, l'any 2000. Les empreses signats es comprometeren a respectar nou principis universals de drets humans, normes laborals i medi ambient, i també a propiciar canvis positius en el sector. El Pacte Mundial també pretén crear un marc de col·laboració entre els organismes de Nacions Unides, les empreses, les ONG i els sindicats.

³Reglament (CE) 761/2001, pel qual es permet que les organitzacions s'adhereixin amb caràcter voluntari a un sistema comunitari de gestió i auditories ambientals.

6. PAPER DELS DIFERENTS ACTORS EN LA CPE

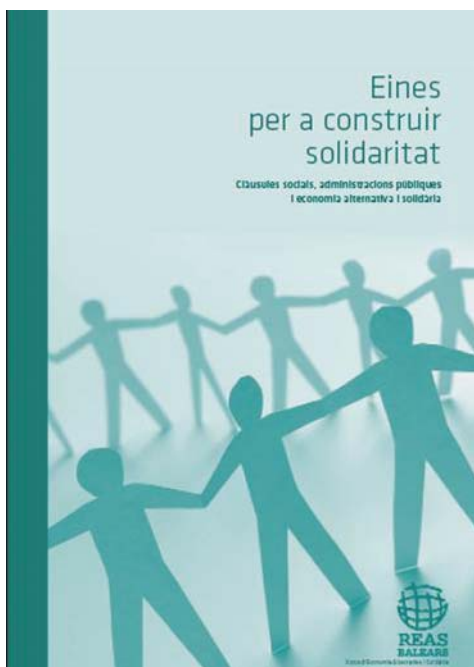
Tot i que la CPE és una qüestió que afecta fonamentalment a les administracions públiques, el desenvolupament del consum responsable i d'un mercat social de productes i serveis amb valors socials comporta també la participació d'altres actors, com el sector empresarial, les ONG i la ciutadania. A continuació s'analitza quin paper poden jugar els diferents actors en la promoció de la CPE.

Administracions públiques

- Votar pronunciaments institucionals favorables al desenvolupament d'estratègies de CPE.
- Formar grups de treball de tècnics i funcionaris per desenvolupar protocols i models de CPE.
- Crear catàlegs de proveïdors socials.
- Destinar un percentatge dels seus contractes menors i negociats a proveïdors socials (reserva de mercat).
- Donar suport a iniciatives de comerç just.
- Promoure el consum de productes ecològics.

Sector empresarial

- Incorporar a les polítiques de compres criteris que creïn valor per a totes les parts de la cadena de subministraments (proveïdors, subcontractistes, socis comercials...), en el marc d'estratègies de responsabilitat social empresarial.
- Optar per una major transparència en tota la cadena de producció.
- Establir relacions comercials amb proveïdors socials.

ONG

- Aplicar clàusules socials en les seves polítiques de compres i subministraments.
- Construir interrelacions i sinèrgies entre diferents iniciatives de mercat social, aprofitant les seves riqueses i potencialitats.
- Desenvolupar actuacions de màrqueting i comercialització conjuntes, que permetin incrementar el seu coneixement i visibilitat pública.
- Treballar de forma conjunta aspectes d'interès comú: formació, suport a la gestió, incidència pública...

Ciutadania

- Reconeixer el valor afegit dels pro-

ductes o serveis dels proveïdors socials.

- Utilitzar el consum responsable com a eina per al canvi social.
- Desenvolupar campanyes de sensibilització.

7. BONES PRÀCTIQUES DE CPE

Aquest capítol no pretén ser una relació exhaustiva de bones pràctiques, sinó mostrar alguns casos concrets amb caràcter exemplificatiu.⁴

7.1. Bones pràctiques de clàusules socials

Com a bones pràctiques de clàusules socials s'inclouen acords i programes marc, més que experiències de plec de condicions concrets.⁵

⁴Es pot accedir a més exemples de bones practiques en els enllaços següents:

www.comprapublicaetica.org/index.php?option=com_content&task=view&id=5&Itemid=8,
www.compraverde.org/contenido.asp?id=28, i <http://comprapublica.wordpress.com/experiencies-i-bones-practiques/>.

⁵Es poden trobar experiències concretes de plecs als enllaços següents:

www.lamegi.org/cast/clasulas_sociales/indice.html i www.economiasolidaria.org/files/annex_clausules.pdf.

Acord del Govern basc sobre clàusules socials en la contractació pública

Arran de l'aprovació, el 8 de juny de 2007, d'una proposició no de llei al Parlament basc sobre inclusió de clàusules socials en els processos de contractació, en el qual s'instava a utilitzar la contractació pública com a instrument eficaç de lluita contra l'exclusió social, el Govern basc va constituir una comissió tècnica per analitzar les possibilitats d'incorporació de criteris socials, ambientals i altres polítiques públiques en la contractació de l'Administració de la Comunitat Autònoma.

La comissió tècnica, integrada pels serveis jurídics d'Ocupació, Afers Socials, Contractació i Hisenda, va elaborar una instrucció per a la incorporació de criteris socials que va ser aprovada mitjançant la Resolució 6/2008, de 2 de juny, de la Secretaria del Govern i de Relacions amb el Parlament, en la qual s'inclou com a annex la instrucció per a la incorporació de criteris socials, ambientals i altres polítiques en les polítiques de contractació.⁶

Nova Llei de contractes públics de Navarra

El Parlament de Navarra va aprovar modificar la Llei de contractes públics de Navarra per poder introduir-hi clàusules socials.⁷ El nou articulat preveu que els òrgans de contractació utilitzin els criteris més adequats a l'interès públic al qual respon el contracte. Així, amb la definició prèvia en els plecs de clàusules administratives, podran incorporar-se criteris referits a les característiques socials de l'oferta presentada, entre els quals es preveuen "els adreçats a les persones discapacitades,

les desfavorides del mercat laboral, les precaritzades laboralment, els adreçats a afavorir la igualtat entre dones i homes, al compliment de les convencions de l'Organització Internacional del Treball o a garantir els criteris d'accessibilitat i disseny universal per a totes les persones".

Codi ètic per a les contractacions dels ajuntaments de Burlada, Villava, Zizur Mayor i Berriozar (Navarra)

El novembre de 2008 es va fer públic el compromís de quatre ajuntaments de la comarca de Pamplona (Burlada, Villava, Zizur Mayor i Berriozar) d'aplicar un codi ètic i social en les seves polítiques de contractacions, a fi d'afavorir la inserció de grups desfavorits, la igualtat, el medi ambient i el comerç just. L'acord inclou la participació d'experts de la Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària (REAS) en la formació dels càrrecs públics i del personal tècnic d'aquests ajuntaments.

Programa "Posa't a punt"

El programa d'inserció sociolaboral "Posa't a punt" és una iniciativa de la Generalitat de Catalunya, sorgida el 1996 a través dels departaments de Benestar Social i de Treball i de l'empresa pública d'habitatge d'ADIGSA. "Posa't a punt" es basa en la introducció de clàusules socials obligatòries en els concursos públics de rehabilitació i manteniment dels habitatges que gestiona i administra ADIGSA a fi de generar feina/ocupació per a col·lectius amb dificultats i que viuen a barris on l'atur supera amb escreix la mitjana del país.

Les clàusules socials obligatòries preveuen que:

⁶ Butlletí Oficial del País Basc núm. 116, de 19 de juny de 2008.

⁷ Llei foral 1/2009, de 19 de febrer, per la qual es modifica l'article 51 de la Llei foral 6/2006, de contractes públics de Navarra (Butlletí Oficial de Navarra núm. 26, de 2 de març).

- El 50 % de les persones que han d'executar l'obra han de ser joves que no han accedit mai al mercat laboral, beneficiaris de la renda mínima d'inserció i aturats de llarga durada que visquin prioritàriament en el barri on s'ha d'executar l'obra.

- La contractació d'aquest 50 % de persones en dificultats s'ha de fer segons el conveni del sector.

- La derivació dels col·lectius s'ha de dur a terme mitjançant el Servei Català de Col·locació o els centres col·laboradors.

- La selecció, la fa exclusivament l'empresa contractant.

- La definició d'itineraris d'inserció individualitzats que contemplin la formació, la qualificació i l'acompanyament.

- S'han de proposar mecanismes per a la incorporació al mercat ordinari o iniciatives d'autoocupació.

- En el cas que part de l'obra sigui subcontractada, l'empresa ha d'aplicar també el 50 %.

- Si en el barri s'ha duit a terme el programa "Posa't a punt", l'empresa d'inserció ha de garantir la continuïtat dels processos d'inserció iniciats amb anterioritat.

Els plecs de clàusules socials permeten que les empreses d'economia social i empreses d'inserció puguin concursar soles o aliades amb empreses ordinàries a través de diferents acords: unions temporals d'empreses, agrupacions d'interès econòmic, convenis de col·laboració directa...

7.2. Bones pràctiques de mercats reservats

Contractes reservats dels departaments, els organismes autònoms i les empreses públiques de la Generalitat de Catalunya

La Generalitat de Catalunya, mitjançant l'article 35 de la Llei 31/2002, de 30 de desembre, de mesures fiscals i administratives, va establir una reserva de mercat per a centres d'inserció laboral de persones amb discapacitats i entitats sense afany de lucre que tenguin com a finalitat la integració de persones amb risc d'exclusió social.

Els contractes reservats són exclusivament els que s'adjudiquen com a contracte menor o per procediment negociat,⁸ i es preveu que a l'inici de cada exercici el Govern fixi un percentatge mínim de reserva de mercat, que no ha de superar el 20 % de l'import total adjudicat l'exercici anterior mitjançant contractes menors i procediments negociats.⁹

Els objectes contractuals susceptibles de reserva són les obres i els serveis de conservació i manteniment de béns immobles; els serveis de missatgeria, correspondència i distribució

⁸ Això implica actualment fins a 18.000 € en el cas dels contractes menors, i fins a 60.000 € en el cas dels procediments negociats.

⁹ L'any 2008 la reserva en el mercat es va fixar en 8.000.000 €.

d'arts gràfiques, de neteja i bugaderia, de restauració, de recollida i transport de residus, i també els serveis i els subministraments auxiliars per al funcionament de l'Administració. No obstant això, per acord del Govern es pot ampliar la reserva a altres objectes contractuals.

Posteriorment, l'article 19 de la Llei 7/2004, de 16 de juliol, de mesures fiscals i administratives, va modificar la regulació dels contractes reservats, va introduir les empreses d'inserció sociolaboral com a possibles beneficiàries i va establir l'obligació d'inscripció en el Registre de Licitadors de la Generalitat.

Finalment, mitjançant l'article 19 de la Llei 17/2007, de 21 de desembre, de mesures fiscals i administratives, es varen introduir noves modificacions en relació amb el Registre de Licitadors i es va introduir un nou apartat pel qual complementàriament a la reserva social s'han de promoure encàrrecs de gestió per a l'execució de prestacions que tinguin com a finalitat la integració laboral de persones amb discapacitat o en risc d'exclusió social.

Així mateix, a través del web del Departament de Treball es pot consultar un directori de proveïdors socials, el qual comprèn els sectors d'activitats següents:¹⁰

- Arts gràfiques
- Bugaderia
- Comerç
- Construcció
- Fusteria
- Hostaleria i restauració
- Instal·lacions i manteniment

- Jardineria
- Manipulats
- Manteniment d'edificis i locals
- Material d'oficina
- Mudances i transport
- Neteja
- Reciclatge, recollida i recuperació
- Serveis a les empreses
- Serveis a les persones

7.3. Bones pràctiques de compra pública verda

Campanya "Procura+"

L'any 2004, l'ICLEI-Governos Locals per la Sostenibilitat va iniciar una campanya d'àmbit europeu a favor de la compra pública sostenible dissenyada per i per a responsables de contractació i sostenibilitat dels ens locals. La campanya "Procura+" ofereix a qualsevol administració l'oportunitat de comprometre's amb la implantació de la compra pública sostenible i proporciona eines per ajudar a fer-ho.

L'objectiu de la campanya és generar una massa crítica d'administracions públiques compromeses amb l'aplicació de criteris ambientals i socials en les seves polítiques de compra per tal de produir canvis en el mercat per subministrar productes i serveis de qualitat ambiental a preus raonables. "Procura+" ha desenvolupat criteris de compra per als grups de productes següents:

- Autobusos
- Productes de neteja
- Electricitat
- Paper d'oficina
- Alimentació i serveis de restauració
- Equipament informàtic
- Construcció i rehabilitació d'edificis

¹⁰www.gencat.cat/treball/ambits/genere/politiques/compra_social/directori/index.html.

Contractació pública sostenible de la Diputació de Còrdova

La Delegació de Medi Ambient i Promoció Agropecuària de la Diputació de Còrdova ha iniciat el projecte de foment d'accions de formació, difusió i adopció de valors i criteris de compra pública sostenible. Amb aquest projecte es compleix un acord del Ple de la Diputació del 15 de juny de 2005 sobre compra i contractació, i també els acords adquirits en l'Agenda 21 Provincial (ratificada el 21 de maig de 2007) i el Pla Provincial de Desenvolupament Sostenible 2007-2011, aprovat el 21 de març de 2007. El projecte preveu actuacions en relació amb els següents grups de productes i serveis:

- Productes i serveis de neteja
- Equips informàtics
- Paper i derivats
- Mobiliari urbà i d'oficina
- Vehícles
- Serveis de restauració, servei d'àpats i màquines expenedores
- Tèxtils

Programa de Compra Pública Ètica i Sostenible de la Junta d'Andalusia

El 2006 la Conselleria de Medi Ambient de la Junta d'Andalusia inicià com a experiència pilot el Programa de Compra Pública Ètica i Sostenible, amb l'objectiu d'arribar a totes les conselleries de la Junta d'Andalusia a mitjà i llarg termini. Actualment s'elabora un pla d'acció per desenvolupar estructures de gestió, centralització de compres, revisió de plecs, etc.

Programa "Oficina verda" de l'Ajuntament de Barcelona

Des de l'any 2001, l'Ajuntament de Barcelona promou amb el programa

"Oficina verda" la inclusió de criteris ambientals en el conjunt de la contractació municipal. Arran d'aquesta iniciativa, l'Ajuntament de Barcelona ha incorporat criteris ambientals en els contractes més importants en els darrers anys. A més, l'any 2006 es va tramitar una modificació dels models de plecs administratius, que suposa la inclusió de clàusules ambientals en el conjunt de la contractació municipal.

Els criteris ambientals, en cada cas, poden ser de compliment obligat o bé es poden presentar com a millora voluntària per part del licitador i es centren a:

- Definir les característiques ambientals dels productes que es compren o s'utilitzen durant la prestació del servei.
- Prohibir productes o substàncies amb repercussions ambientals negatives.
- Incentivar la formació ambiental del personal que presta un servei o fins i tot la possessió d'un sistema de gestió ambiental del licitador (EMAS o ISO 14001).
- Exigir la responsabilitat del licitador en la gestió correcta de residus durant la prestació d'un servei.
- Promoure l'ús d'energies renovables i la reducció del renou ambiental i de les emissions de gasos contaminants.

El Pla de Compra Pública Verda de l'Administració General de l'Estat

El Consell de Ministres de dia 11 de gener de 2008 va aprovar el Pla de Contractació Pública Verda de l'Administració General de l'Estat, els seus Organismes Públics i les Entitats Gestores de la Seguretat Social.¹¹ Amb aquest Pla se pretén implantar pràcti-

¹¹ Ordre PRE/116/2008, de 21 de gener (BOE núm. 27, de 31 de gener).

ques respectuoses amb el medi ambient en la contractació pública per arribar, el 2010, a la fita fixada per la Unió Europea en l'Estratègia revisada per a un desenvolupament sostenible.

El Pla estableix objectius quantitatius d'incorporació de criteris ambientals per adquirir i contractar obres, productes i serveis, i també terminis raonablement amplis d'adaptació (des de 2010 a 2015), a fi que els mercats puguin adaptar-se sense dificultat a les noves exigències.

L'estratègia comunitària de "compres verdes" va sorgir com a conclusió d'un estudi de la Comissió Europea de 2005, el qual posava de manifest que països com Àustria, Dinamarca, Finlàndia, Alemanya, Holanda, Suècia i Regne

Unit, incloïen un major nombre de criteris ambientals en les seves contractacions. D'aquí va sorgir l'objectiu "d'aspirar a assolir per a 2010 a tota la Unió Europea un nivell mitjà de contractació pública ecològica igual al que han assolit fins ara els estats més excel·lents".

El pla espanyol respon a aquests objectius comunitaris i també pretén ser un complement i servir de suport a altres polítiques ambientals de l'administració, com el Pla d'Estalvi i Eficiència Energètica en edificis de l'Administració General de l'Estat, el Projecte de Pla Nacional Integrat de Residus i l'Estratègia Espanyola de Canvi Climàtic i Energia Neta. Els objectius específics del pla es mostren a continuació:

OBJECTIUS ESPECÍFICS DEL PLA DE CONTRACTACIÓ PÚBLICA VERDA DE L'ADMINISTRACIÓ GENERAL DE L'ESTAT

1. Construcció i manteniment d'edificis

- 1.1. Estalvi energètic: 9 % el 2010 i 20 % el 2016.
- 1.2. Estalvi d'aigua: 20 % el 2010.
- 1.3. Rehabilitació integral: ús preferent de materials reciclats i fàcilment recuperables al final de la seva vida útil.
- 1.4. Manteniment: manteniment preventiu de tots els edificis el 2009.

2. Transport

- 2.1. Disminució de la contaminació atmosfèrica dels vehicles: implantació de filtres de partícules en els vehicles amb dièsel.
- 2.2. Ús de biocombustibles: 38 % el 2012.
- 2.3. Reducció del consum de combustibles fòssils en els vehicles: 20 % amb referència als valors de 2006.
- 2.4. Conducció eficient: formació sobre conducció eficient.

3. Energia

Estalvi energètic d'acord amb les previsions incloses en el Pla d'Estalvi i Eficiència Energètica en els Edificis de l'Administració General de l'Estat (9 % el 2010 i 20 % el 2016).

4. Equips d'oficina

- 4.1. Reducció del consum d'energia i de paper i ús de paper reciclat: compra del 100 % dels ordinadors i components d'acord amb els criteris establerts a l'etiqueta "Energy Star", i compra de fotocopiadores i impressores amb opció d'impressió a doble cara i compatibles amb el paper reciclat.
- 4.2. Millora de la qualitat ambiental dels equips d'oficina: compra del 100 % d'equips d'acord amb el formulari de característiques ambientals addicionals desenvolupat per la Comissió Europea.
- 4.3. Codi de bones pràctiques d'equips d'oficina: aplicació del codi en el 100 % de les compres el 2015.

5. Paper i publicacions

- 5.1. Ús de paper reciclat d'oficina: 50 % el 2010 i 90 % el 2015.
- 5.2. Reducció del consum de paper d'oficina: 20 % el 2015.
- 5.3. Ús de paper reciclat en les publicacions: 50 % el 2010 i 90 % el 2015.
- 5.4. Reducció del consum de paper en les publicacions: 40 % el 2015.
- 5.5. Formació per als responsables de les compres i elaboració d'un codi de bon ús del paper i publicacions.

6. Mobiliari

- 6.1. Compra de fusta: d'origen legal i procedent d'explotacions gestionades de manera sostenible i sense utilització de substàncies tòxiques en el tractament.
- 6.2. Garantia de disponibilitat de recanvis.

7. Neteja

- 7.1. Productes de paper (higiènic i tovalloles): 100 % d'origen reciclat el 2010 i exigència de recollida separada de residus en els nous contractes de neteja d'edificis públics.
- 7.2. Elaboració i implantació abans de 2015 d'un codi de bones pràctiques ambientals per a la realització del servei de neteja.

8. Esdeveniments

- 8.1. Increment de l'ús del transport públic.
- 8.2. Recollida selectiva de residus.

7.4. Bones pràctiques de compra de comerç just

Programa "*Ciutats pel Comerç Just*"

El programa "*Ciutats pel Comerç Just*"¹² promou, amb el suport de la Comissió Europea, la introducció de criteris de comerç just en el consum i les compres de les administracions. A Espanya, l'organització de comerç just IDEAS ha llançat la campanya. Per rebre el títol de "ciutat justa" s'han de complir cinc criteris:

1. Votar una resolució favorable al comerç just i al consum d'aquests tipus de productes per part de l'ajuntament.
2. Oferir productes de comerç just en cafès, botigues i restaurants de la ciutat.

3. Compromís del sector privat i d'organitzacions introduint aquests tipus de productes en el seu consum intern.

4. Creació de grups de treball locals que coordinin el programa.

5. Comunicació del programa a la ciutadania.

Compromís d'incorporació de criteris de comerç just en les polítiques de contractació i cooperació al desenvolupament d'administracions basques

L'Ajuntament de Bilbao, conjuntament amb el Govern basc, les diputacions forals d'Àlaba, Biscaia i Guipúscoa i altres administracions de la comunitat autònoma varen presentar el dia 17 de setembre de 2008 el seu compromís d'incorporació de criteris de comerç

¹² Més informació sobre la campanya "*Ciutats pel Comerç Just*" a <http://www.ciudadjusta.org/>.

just, emmarcat en el projecte "El comerç just en les administracions públiques basques", gestionat per un consorci d'organitzacions no lucratives.

Declaració institucional de l'Ajuntament de Còrdova favorable al comerç just, i d'adhesió al programa "Ciutats pel comerç just"

L'Ajuntament de Còrdova aprovà en el Ple de 7 de febrer de 2008 una declaració institucional favorable al comerç just, condició que posteriorment va ser completada amb altres requisits necessaris per obtenir l'estatus de ciutat pel

comerç just. Còrdova es convertí així en la primera ciutat espanyola que compleix els cinc criteris del programa "Ciutats pel comerç just".

8. IMPLANTACIÓ D'UN PLA DE CPE

La incorporació de la CPE requereix d'un enfocament gradual que permeti anar establint prioritats i avaluant els avenços. Aquest enfocament es pot concretar en les següents passes:

- **Compromís polític:** la CPE passa en primer lloc pel compromís polític institucional, per exemple amb pronunciaments del ple a favor de l'aplicació d'estratègies de CPE.

- **Implicació del personal tècnic:** el compromís polític s'ha de traduir en la conformació de meses o comissions tècniques que impliquin el personal al servei de les administracions amb competències en contractació i polítiques socials i d'ocupació amb l'objectiu de traduir el compromís polític en plecs de condicions que incorporin els criteris socials.

- **Formació i assessorament:** adreçat tant a responsables polítics com a personal al servei

de l'administració, l'objectiu és situar el context en el qual sorgeixen les polítiques de CPE i el consum responsable a partir de la implicació d'organitzacions vinculades al mercat social i al consum responsable.

- Diagnòstic: analitzar els sistemes de compra i contractació amb relació

als productes, els serveis o les obres que es volen incorporar als programes de CPE en funció de criteris d'impacte, disponibilitat, efecte exemplificatiu, viabilitat, etc. També inclou la identificació dels proveïdors potencials.

- Elaboració d'un pla d'acció: a partir del diagnòstic elaborar una proposta en relació amb els criteris que s'han d'introduir que inclogui objectius quantitatius i sistemes de seguiment i avaluació, a fi d'integrar la CPE en la pràctica habitual de l'administració.

- Inserció de criteris en els plecs de condicions: determinar per a cada una de les fases dels processos de contractació els models tipus de clàusules administratives particulars, i posar-los a disposició dels òrgans de contractació de l'administració.

- Seguiment i avaluació: identificació d'obstacles i debilitats i reformulació d'objectius en cas necessari, tenint presents criteris d'impacte, eficàcia, organització, viabilitat, etc.

9. PROPOSTES PER A L'ACCIÓ

La compra pública ètica és un instrument útil per avançar cap a una societat

més cohesionada socialment i més sostenible ambientalment. Ara bé, avui el seu desenvolupament a la nostra societat encara és molt allunyat del seu potencial.

L'entrada en vigor de la nova Llei estatal de contractes del sector públic, que obre les portes a la introducció de clàusules socials en les contractacions públiques; l'aprovació del Pla de Contractació Pública Verda de

l'Administració General de l'Estat i la posada en marxa de programes com el de "Ciutats pel comerç just", haurien de suposar un salt qualitatiu en la seva aplicació a tot els nivells de les diferents administracions.

Especialment prometedora és la relació entre clàusules socials i empreses d'inserció. La consolidació entre nosaltres de les empreses d'inserció¹³ passa no només per desenvolupaments nor-

¹³ Llei 4472007, de 13 de desembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció.

matus, sinó també per l'articulació d'instruments de mercat a fi de fer-les econòmicament viables i garantir-ne la supervivència. Les empreses d'inserció, a causa del cost de les accions formatives i de caire social que duen a terme, presenten problemes de competitivitat en la comercialització dels seus productes i serveis enfront del mercat convencional.

El desplegament en els propers anys de la Llei d'atenció a la dependència i el pla d'escoletes de 0 a 3 anys acordat entre el Govern central i les comunitats autònomes són també una oportunitat immillorable per consolidar l'activitat econòmica de les empreses d'econo-

mia social i de les organitzacions del tercer sector d'acció social a favor de la inclusió dels col·lectius en situació o risc d'exclusió social.

Propostes

- Compromís polític de les principals institucions de les Illes Balears a favor de les clàusules socials i la seva aplicació en favor de les empreses d'inserció, l'economia social, el consum responsable, el medi ambient i el comerç just: aprovació de declaracions públiques i de plans d'implantació en els àmbits autonòmic, insular i local (vegeu el capítol 8 sobre la implantació d'un pla de CPE).

- Fomentar la formació i l'intercanvi d'experiències entre el personal tècnic al servei dels diferents nivells de l'administració.

- Crear un manual de procediment i de bones pràctiques per a la implantació de clàusules socials a l'administració.

- Aprovació per part del Consell de Govern de les Illes Balears d'un pla d'impuls de la compra pública ètica a les administracions autonòmica, insulars i els ajuntaments, en el qual es

contempli introduir objectius específics en relació amb el comerç just en el marc de la campanya "Ciutats pel comerç just" (vegeu el capítol 7.4, sobre bones pràctiques de comerç just).

- Pla de difusió i comunicació en relació amb les clàusules socials.

- Implicació de les empreses, les ONG i la ciutadania en general en la promoció de la CPE (vegeu capítol 6, sobre el paper dels diferents actors en la CPE).

10. RECURSOS SOBRE CPE

Guies

Código de buenas prácticas ambientales en materia de contratación local

Edita: Direcció General de Sostenibilitat i Agenda 21 de l'Ajuntament de Madrid

Versió electrònica:

<http://www.munimadrid.es/UnidadWeb/Contenidos/Publicaciones/TemaMedioAmbiente/CodigoBuenasPracticas/C%C3%B3digo%20de%20Buenas%20Pr%C3%A1cticas%20Medio%20Ambientales%20en%20Materia%20de%20Contrataci%C3%B3n%20Local.pdf>

Eines per a construir solidaritat. Clàusules socials, administracions públiques i economia alternativa i solidària

Edita: REAS Balears

Versió electrònica:

<http://www.economiasolidaria.org/node/1920>

Guia d'iniciatives d'economia social i solidària

Editen: Fundació Deixalles i Càritas

Guia CARPE de compra responsable

Edita: Eurocities (projecte CARPE, les ciutats com a compradors responsables a Europa)

Versió electrònica:

http://www.cqgp.sp.gov.br/gt_licitacoes/publicacoes/CARPE_guia_de_compra_responsable.pdf

Guía de consumo responsable en Aragón

Editen: Direcció General de Consum del Govern d'Aragó i Fundació Ecología y Desarrollo

Versió electrònica:

http://www.ecodes.org/documentos/archivo/G_Cons_ARAGp.pdf

Guía de consumo responsable de Navarra

Edita: Fundació Centro de Recursos Ambientales de Navarra

Versió web:

<http://www.crana.org/contenido.asp?idBD=1&idSubArea=526&idDocumento=2517>

Guía de contratación pública sostenible. Incorporación de criterios sociales

Editen: Fundació Centro de Recursos Ambientales de Navarra i Ideas

Versió electrònica:

http://www.crana.org/archivos/informacion/publicaciones/24_10_2006/Guia_CPS.pdf

Compra pública ética y sostenible. Guía para Administraciones Públicas de Castilla-La Mancha

Editen: Red de Comercio Justo y Consumo Responsable de Castilla-La Mancha

Versió electrònica:

http://www.jccm.es/consumo/informes/Guia_compra_publica_etica_y_sostenible.pdf

Guía de consumo responsable y solidario en la Comunidad de Madrid

Edita: Colectivo ConSuma Responsabilidad

Versió electrònica:

<http://www.nodo50.org/cgt/psamadrid/?p=377>

Guía práctica para el desarrollo de la contratación pública sostenible. Sostenibilidad en las compras y contra-

taciones públicas paso a paso

Edita: Diputació de Còrdova

Versió electrònica:

http://www.dipucordoba.es/medioambiente/pdf/Guia_CPS.pdf

Guía para la contratación pública responsable en Andalucía. Inserción de criterios éticos, sociales y ambientales en la contratación administrativa

Edita: Conselleria de Medi Ambient i Secretaria General de Sostenibilitat de la Junta d'Andalusia

Versió electrònica:

http://www.juntadeandalucia.es/medioambiente/site/web/menuitem.a5664a214f73c3df81d8899661525ea0/?vgnextoid=8d855312150f5110VgnVCM100000624e50aRCRD&vgnnextchannel=6bf8185968f04010VgnVCM1000001625e50aRCRD&lr=lang_es

Guía de compras públicas verdes

Instituto para la sostenibilidad de los recursos

Versió electrònica:

http://www.isrcer.org/GUIAS/portada_cpv.htm

Compras ecológicas. Manual sobre la contratación pública ecológica

Comissió Europea

Versió electrònica:

http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/handbook_es.pdf

Webs

- Portal de compra pública ètica:
www.comrapublicaetica.org
- Bakeaz (compra verda):
www.compraverde.org
- Ideas (comerç just):
www.ideas.coop

- Xarxa catalana per la compra pública ètica:
<http://comrapublica.wordpress.com>
- Generalitat de Catalunya (contractació pública verda):
http://mediambient.gencat.net/cat/compra_verda/inici.jsp
- Producte sostenible (ecodisseny):
www.productosostenible.net
- Opcions (consum responsable):
www.opcions.org
- Organització Mundial de Comerç Just:
www.wfto.com
- Associació de Governos Locals per la Sostenibilitat:
www.iclei.org
- Eurocities (Projecte CARPE, les ciutats com a compradores responsables a Europa):
www.carpe-net.org
- Oficina Verda de l'Ajuntament de Barcelona:
www.bcn.cat/agenda21/oficinaverda/
- Compra social, Generalitat de Catalunya:
www.gencat.cat/treball/ambits/gener/politiques/compra_social/index.html
- Nexos (compra responsable):
www.nexos.es
- Red de Economía Alternativa y Solidaria (mercat social):
www.economiasolidaria.org/mercado_social
- Campanya "Ciutats pel comerç just":
www.ciudadjusta.org
- Clàusules socials, projecte Lamegi:
www.economiasolidaria.org/mercado_social
- Campanya Procura + de compra pública sostenible:
www.procuraplus.org/index.php?id=4927

Normativa

- Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic (BOE núm. 261, de 30 d'octubre).

- Reglament (CE) 1980/2000, de 17 de juliol, pel qual s'estableix un sistema comunitari de concessió d'etiquetes ecològiques de productes (DOCE núm. 237, de 21 de setembre).

- Reglament (CE) 834/2007, de 28 de juny, sobre producció i etiquetatge de productes ecològics (DOCE 189, de 20 de juliol).

- Reglament (CE) 889/2008, de 5 de setembre, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007, en relació amb la producció ecològica, el seu etiquetatge i control (DOCE 250, de 18 de setembre).

- Reglament (CE) 761/2001, de 19 de

març, pel qual es permet que les organitzacions s'adhereixin amb caràcter voluntari a un sistema comunitari de gestió i auditories ambientals (DOCE 114, de 24 d'abril).

- Resolució del Govern basc 6/2008, de 2 juny, sobre clàusules socials en la contractació pública (BOPV 116, de 19 de juny).

- Llei foral 1/2009, de 19 de febrer, per la qual es modifica l'article 51 de la Llei foral 6/2006, de contractes públics de Navarra (BON 26, de 2 de març).

- Llei catalana 17/2007, de 21 de desembre, de mesures fiscals i administratives (l'article 19 regula els contractes reservats) (DOGC 5038, de 31 de desembre).

- Pla de Compra Pública Verda de l'Administració General de l'Estat. Ordre Pre/116/2008, de 21 de gener (BOE 27, de 31 de gener).

ANNEX

DIRECTORIS DE PROVEÏDORS SOCIALS DE LES ILLES BALEARS

En aquest annex recollim dues compi-

lacions de proveïdors socials de les Illes Balears, una de les quals basada en criteris de consum responsable i elaborada per la Xarxa de Consum Responsable de Mallorca, i l'altra elaborada per REAS Balears, d'iniciatives d'economia solidària.

INICIATIVES DE CONSUM RESPONSABLE A MALLORCA¹⁴

Agricultura ecològica

Cooperativa agrohoritzontal

CSO El Resplendor

Pl. del Banc de l'Oli (Palma)

Assemblees: primer divendres de cada mes
a les 19.45 h

Web: <http://agrohoritzontal.wordpress.com>

Finques que fan venda directa

Sa Casa Pageda

Ctra. Valldemosa, km 8,6 (Palma)

Tel.: 971 74 23 49

Venda els dimarts i divendres horabaixa

Sa Teulera

Ctra. Manacor-Petra, km 4

Tel. 971183474

Es Vinyol

Finca de Son Fangos (Manacor)

Tel.: 971 55 29 09

Terra Viva

Finca Son Caminal

Ctra. Artà-Can Picafort, km 2,2 (Artà)

Tel. 620 28 79 51

Joan Llull

Distribució a domicili els dimarts i dijous a
la zona de Manacor

Tel. 655 84 94 37

Venda a mercats

Port de Pollença: dimecres

Inca: dijous

Manacor (sa Bassa): dissabte

Portocristo, Sa Pobla i Santa Maria:
diumenge

¹⁴Les iniciatives incloses a aquest directori compleixen els criteris definits en la Declaració sobre consum responsable promoguda per la Xarxa de Consum Responsable de Mallorca (vegeu la nota 1).

S'Altra Senalla

(productes biològics de comerç just)

C/ de 31 de desembre, 44, Palma

Horari: 10 h-14 h/17 h-20 h.

Tel. 971 20 00 50

Web: www.saltrasenalla.org

A/e: senalla@pangea.org

Estel Nou (confitures)

Camí del Dragonal, 8, Sóller

Tel. 971 63 81 34

S'Illa Verda (Amadip-Esment)

Pl. del Pes de la Palla, Palma

Tel.: 971 72 09 96

A/e: illaverda@amadipesment.org

Web:

http://cms.amadipesment.org/es/actividades_comerciales/silla_verda.php

Reutilització i segona mà

Fundació Deixalles

(mobles amb fusta recuperada)

C/ de Son Gibert, 8 A, Palma

Tel. 971 47 22 11

A/e: deixalle@reasnet.com

La Fundació Deixalles té delegacions a Sóller

(tel.: 971 63 25 55), Felanitx (tel.: 971 58 27

10), Capdepera (tel.: 971 82 95 90), Calvià

(tel.: 971 69 84 22) i Inca (tel.: 971 50 08 77).

Web: www.deixalles.org

Càritas

(Taller Vidauba de cordat de cadires)

C/ de José López, 66 (Manacor)

Tel. 971 84 56 00

Amics de la Terra

(tallers de compostatge domèstic)

Centre cultural Porta Gran

Pl. de Josep M. Quadrado, 2, Palma

Tel.: 628 30 93 91

A/e: info@amicsdelaterra.org

Web: www.amicsdelaterra.org/spip/spip.php?rubrrique44

Comerç just

S'Altra Senalla

C/ de 31 de Desembre, 44, Palma

Horari: 10h-13.30h/17h-20 h

Tel.: 971 20 00 50

A/e: senalla@pangea.org

Web: www.saltrasenalla.org

Casal de la Pau

S'Altra Senalla del Casal de la Pau

C/ del Pou Fondo, 1, Manacor

Tel.: 971 84 31 07

A/e: casaldelapau@hotmail.com

Finestra al Sud

Finestra al Sud-S'Altra Senalla Inca

Pl. de l'Orgue, 5, Inca

Tel.: 971 88 40 06

A/e: finestralsud@mallorcaweb.net

Càritas

Filosa: c/ de la Missió, 38, Palma

Passeig de l'Artesanía, Palma

Intermón-Oxfam

C/ de la Victòria, 4, Palma

Tel.: 971 72 19 18

A/e: mallorca@intermon.org

UNICEF, Comitè Illes Balears

Horari: de dilluns a divendres, de 9 h a 19 h

C/ Font i Monteros, 3, baixos, Palma

Tel.: 971 71 45 53

A/e: mallorca@unicef.es

Inserció sociolaboral

Càritas (tallers de marcs i joguines)

Pl. del Rodríguez de la Fuente, s/n, Palma

Tel.: 971 47 69 51

A/e: vergedelluc@caritasmallorca.org

**Fundació Deixalles (tallers de mobles,
electrodomèstics, llibres i roba
de segona mà)**

Horari: 9 h-18 h

C/ de Son Gibert, 8 A, Palma

Tel.: 971 47 22 11

A/e: deixalle@reasnet.com

La Fundació Deixalles té delegacions a

Sóller (tel.: 971 63 25 55),

Felanitx (tel.: 971 58 27 10), Capdepera
(tel.: 971 82 95 90), Calvià (tel.: 971 69 84 22)
i Inca (tel.: 971 50 08 77)

Serveis financers alternatius

Colonya Caixa Pollença (estalvi ètic)

Coordinator: Antoni Amengual

Tel.: 971 71 04 45

A/e: estaltvetic@colonya.es

Web: www.estaltvetic-colonya.com/

Serveis culturals

Avanç Filmacions

Educatives

Responsable: Conchi Aranda

Tel.: 971 20 55 21

Web: www.avanc.org

Turisme alternatiu

Fundació s'Olivar (agroturisme)

Ctra. C-710, km 93,5, Estellencs

Tel.: 971 61 85 91

Web: www.pangea.org/olivar/

Mallorca Verda (cases rurals)

C/ de Palma, 21, Vilafranca

Tel.: 971 56 08 61

A/e: mallorcaverda@mallorcaverda.com

Web: www.mallorcaverda.com

Altres alternatives

Fira Alternativa de Santa Maria

Coordinator: Manel Romero

Tel.: 971 14 04 53 i 677 62 41 06

A/e: romeromanel@hotmail.com

La Fira d'Alternatives té lloc el darrer
diumenge d'abril.

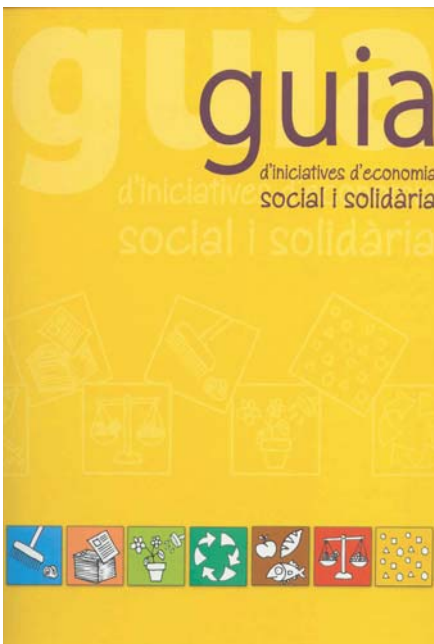

INICIATIVES D'ECONOMIA SOLIDÀRIA A LES ILLES BALEARS

El 2003, el Programa d'Actuació Integral de la Fundació Deixalles i Càritas, amb el suport de les conselleries de Treball i de Presidència i Esports, va elaborar i editar la Guia d'iniciatives d'economia social i solidària, que recull 44 iniciatives econòmiques de producció de béns o serveis corresponents a 24 entitats de les Illes Balears, les quals combinen criteris de viabilitat econòmica amb objectius socials, ja sigui de creació de petits projectes d'autoocupació, de defensa del medi ambient, de comerç just amb països del Sud, o de creació d'oportunitats laborals per a persones amb discapacitats o excloses del mercat laboral convencional.

Les 44 iniciatives inclouen activitats d'agricultura i alimentació, comerç just, arts gràfiques, jardineria, neteja, recuperació de residus i altres. El tipus d'iniciatives són molt diverses: n'hi ha de petites i de grans, de consolidades i en procés de consolidació. Les fórmules jurídiques també són molt diverses: fundacions, associacions... Però totes aquestes iniciatives comparteixen objectius comuns:

- Sorgeixen de la societat civil per donar resposta a les necessitats de millora de la situació ambiental i de les condicions de vida dels sectors més desfavorits de la nostra societat.
- Han de competir en el mercat amb els seus productes i serveis, moltes vegades amb condicions menys favorables a causa del cost de les accions formatives i de caire social que duen a terme.
- Presenten un gran potencial de creació de riquesa i d'oportunitats laborals. Les 44 iniciatives presents a la guia donaven feina a 936 persones, i la seva facturació anual era l'any 2002 de 10.991.917 €.
- Per sobreviure depenen de l'arrelament en el teixit local. Sense el suport actiu d'administracions públiques, empreses privades i societat en general, la seva supervivència no seria possible.

**EL 2005, REAS BALEAR VA ACTUALITZAR AQUESTA GUIA.
A CONTINUACIÓ ES MOSTRA LA LLISTA D'ENTITATS,
INICIATIVES ECONÒMIQUES I SECTORS D'ACTIVITAT:**

Entitats (21)	Iniciatives (39)	Activitats econòmiques
ASANIDESO	Estel Nou	Elaboració de confitures, fabricació de ceràmica, treballs de jardineria i neteja de vies públiques i edificis
Associació Insular de Protecció als Discapacitats de Menorca (ASINPROS)	Cap de Llevant de Menorca	Jardineria, explotació de vivers i neteja de platges i oficines
Balear de Reparto, SL	Balear de Reparto	Manipulació i repartiment de tot tipus de correspondència
Càritas Diocesana de Mallorca	Filosa	Selecció, neteja i venda de roba de segona mà; productes de comerç just
	Taller de joguets	Reparació i comercialització de joguines de segona mà
	Vidauba	Recuperació i cordat de cadires i banquetes i elaboració de capçanes i reciclatge de teixits
	Taller Verge de Lluc	Marc per a quadres, enquadernació de llibres i fabricació de paper reciclat
Càritas Diocesana de Menorca	S'Altra Senalla Menorca	Comercialització de productes procedents del comerç just amb països del Sud, i de roba de segona mà
	Taller Mestral Ciutadella	Recollida, tractament i comercialització d'electrodomèstics, llibres, estris i roba de segona mà, i restauració de mobles
	Taller Mestral Maó	Recollida, tractament i comercialització d'electrodomèstics, llibres, estris i roba de segona mà, i restauració de mobles
Casal de la Pau	S'Altra Senalla del Casal de la Pau	Comercialització de productes procedents del comerç just amb països del Sud
Colonya Caixa Pollença	Estalvi Ètic Caixa Colonya	Finançament i subvencions a iniciatives ètiques i solidàries
Diversificació Agrària de Mallorca SCL	Mallorca Verda	Elaboració i comercialització de productes agroalimentaris Servei de càtering i menjars preparats, i promoció de les cases de poble i de pagès per fer-hi vacances
Ecoprest SLL	Ecoprest	Servei de missatgeria ràpida en bicicleta
Finestra al Sud	S'Altra Senalla Inca	Comercialització de productes procedents del comerç just amb països del Sud

Entitats	Iniciatives	Activitats econòmiques
Fundació Amadip- Esment	S'Illa Verda	Comercialització de productes procedents de l'agricultura ecològica
	Agricultura ecològica	Producció agrària ecològica
	Jardineria	Disseny i manteniment de jardins, recuperació paisatgística i ambiental
	Neteja i manteniment d'espais	Neteja i manteniment de grans espais de tipus industrial o comunitari
	Cafeteria	Cafeteria en general
	Impremta	Producció de llibres, revistes, fullets, cartells i material gràfic en general
Fundació Deixalles	Botiga solidària d'Eivissa	Comercialització de productes procedents del comerç just amb països del Sud
	Iniciativa en Jardineria Ecològica de Deixalles Sóller	Treballs de jardineria: neteja i condicionament de jardins, podes, compostatge, plantació i sembra, automatització del reg i manteniment
	Teula	Serveis de neteja (posada a punt, final d'obra, neteja d'exterior, neteja i manteniment d'empreses, oficines, escoles, locals comercials i domicilis particulars)
	Deixalles Calvià	Recollida, tractament i comercialització d'electrodomèstics, mobles, llibres, petits objectes de regal i roba de segona mà
	Deixalles Felanitx	Recollida, tractament i comercialització d'electrodomèstics, mobles, roba i objectes de segona mà
	Deixalles Llevant	Recollida, tractament i comercialització d'electrodomèstics, mobles, roba i objectes de segona mà
	Deixalles Palma	Recollida, tractament i comercialització d'electrodomèstics, mobles, llibres, roba i objectes de segona mà i fabricació de mobles amb fusta recuperada
	Deixalles Sóller	Recollida, tractament i comercialització d'electrodomèstics, llibres i roba de segona mà, recuperació de residus voluminosos de procedència domèstica i restauració de mobles i fabricació de mobles nous amb fusta recuperada
Fundació Intermón- Oxfam	Tenda Intermón-Oxfam	Comerç just i sensibilització
Fundació Natzarret	Impremta Natzarret	Impremta

Entitats	Iniciatives	Activitats econòmiques
Fundació Social La Sapiència	Grups de Laboreràpia de la Sapiència	Manteniment i neteja de jardins i espais públics
Fundación Vicente Ferrer	Botiga solidària Fundación Vicente Ferrer	Comerç just i solidari
Grup d'Educadors de Carrer i Treball amb Menors (GREC)	Taller Socioeducatiu de Neteja de Cotxes	Neteja de vehicles
	Taller Socioeducatiu de Paper a la Presó	Elaboració de material de papereria amb paper reciclat
Per Envant, SL	Per Envant	Repuntat de sabates
S'Altra Senalla	Tenda S'Altra Senalla	Comercialització de productes procedents del comerç just amb països del Sud
Soporte Informático de Baleares, SL (CESIBA)	Soporte Informático de Baleares	Introducció de dades, fotocopiats i enquadernació, manipulació i sistemes d'informació geogràfica
Soport Social Illes Balears S.Coop.	Soport Social	Promoció i desenvolupament de projectes de caràcter social, cultural, de cooperació i mediambientals, i assessorament tècnic a entitats de caràcter social

A continuació s'inclouen les dades de localització de les entitats i les iniciatives d'economia solidària:

ASANIDESO-ESTEL NOU
Camí Dragonal, 8 07100 Sóller
Tel.: 971 63 39 42
A/e: asanideso@infonegocio.com
Web: www.asanideso.com

ASINPROS-CAP DE LLEVANT DE MENORCA
C/ de Sant Josep, 45, 2n 07702 Maó
Tel.: 971 35 35 30
A/e: mandypons@terra.es
Web: www.asimpros.org

BALEAR DE REPARTO
Palma: c/ de Cala Blanca, local 16
07009 (polígon Son Fuster)

Tel.: 971 470 069/70
Inca: pl. de Santa Maria la Major, 9, 1r
07300
Tel.: 971 505 573
Maó: c/ de Miquel de Verí, 59 07700
971 351 080
Eivissa: c/ de l'Arquebisbe Riera
Cardona, 10 07800
Tel.: 971 311 777
A/e: general@baleardereparto.net
Web: www.baleardereparto.es

CÀRITAS DIOCESANA DE MALLORCA
A/e: www.caritasmallorca.org

Filosa
Palma: c/ de la Missió, 38 07003
Cala Rajada: av. de Cala Agulla, s/n 07590
Tel.: 971214 999
A/e: acroyecto@caritasmallorca.es

Taller de Juguetes

Pl. Rodríguez de la Fuente, s/n 07009
Palma
Tel.: 971 47 69 51
A/e: vergedelluc@caritasmallorca.org

Vidauba

C/ de José López, 66 07500 Manacor
Tel.: 971 84 56 00

Taller Verge de Lluç

Pl. Rodríguez de la Fuente, s/n 07009
Palma
Tel.: 971 47 69 51
A/e: vergedelluc@caritasmallorca.org

CÀRITAS DIOCESANA DE MENORCA

Web: www.caritasmenorca.org

S'Altra Senalla Menorca

Maó: c/ de la Concepció, 15
Tel.: 971 36 73 34

Ciudadella: c/ de Josepa Rossinyol, s/n
Tel.: 971 38 55 81

Alaior: c/de Menor, s/n
Tel.: 971 37 11 10

Taller Mestral Ciutadella

C/ dels Fusters, s/n (polígon Industrial de Ciutadella)
Tel.: 971 38 62 79
A/e: mestralciutadella@caritasmenorca.org

Taller Mestral Maó

Ctra. de l'Aeroport, s/n
Tel.: 971 35 14 13
A/e: estralmao@caritasmenorca.org

CASAL DE LA PAU

C/ del Pou Fondo, 2 07500 Manacor
Tel.: 971 55 93 78
A/e: casaldelapau@hotmail.com

COLONYA CAIXA POLLENÇA-ESTALVI ÈTIC

Coordinador: Antoni Amengual
Tel.: 650 46 00 04
A/e: lestalvietic@colonya.es
Web: www.estalvietic-colonya.com

DIVERSIFICACIÓ AGRÀRIA DE MALLORCA-MALLORCA VERDA

C/ de Palma, 21 07250 Vilafranca de Bonany
Tel.: 971 56 08 61
A/e: mallorcaverda@mallorcaverda.com
Web: www.mallorcaverda.com

ECOPREST

Plaça Serralta, 12, baixos 07013 Palma
Tel.: 971 71 81 99
A/e: contacto@ecoprest.com
Web: www.ecoprest.com

FINESTRA AL SUD

Pl. de l'Orgue, 5 baixos 07300 Inca
Tel.: 971 88 40 06
A/e: finestrasud@mallorcaweb.net
Web: www.saltrasenalla.org/spip/-Finestra-al-Sud-Inca

FUNDACIÓ AMADIP-ESMENT

Web: www.amadipesment.org

S'Illa Verda

Pl. del Pes de la Palla 07002 Palma
Tel.: 971 72 09 96
A/e: illaverda@amadipesment.org

Agricultura ecològica

Av. del Cid, km 1,1 07198 Palma
Tel.: 971 71 77 73
A/e: agricultura@amadipesment.org

Jardineria

Av. del Cid, km 1,1 07198 Palma
Tel.: 971 71 77 73
A/e: jardineria@amadipesment.org

Neteja i manteniment d'espais

Av. del Cid, km 1,1 07198 Palma
Telèfon: 971 71 77 73
A/e: mantenimentespais@amadip.esment.org

Cafeteria

Pl. del Pes de la Palla 07002 Palma
Tel.: 971 72 25 05
A/e: alimentacio@amadipesment.org

Impremta

Av. del Cid, km 1.1 07198 Palma
Tel.: 971 71 77 73
A/e: impremta@amadipesment.org

FUNDACIÓ DEIXALLES¹⁵

Web: www.deixalles.org

Botiga solidària

Av. d'Espanya, 52 Eivissa
Tel.: 971 30 37 46
A/e: botiga@botigasolidaria.com
Web: www.botigasolidaria.com

Jardineria ecològica Deixalles Sóller

Ctra. del Desviament, 48 07100 Sóller
Tel.: 971 63 25 55
A/e: deixalles-soller@reasnet.com

Teula

C/ d'Eusebi Estada, 48, Palma
Tel.: 971214260
A/e: teula@deixalles.org

Deixalles Calvià

C/ d'Alacant, 9 07181 (polígon de Son Bugadelles) Calvià

¹⁵ Després d'actualitzar l'estudi, la Fundació Deixalles va obrir delegacions a Inca (c/ dels Menestrals, local 5; tel.: 971 6 984 22; a/e: deixallesinca@deixalles.org) i a Eivissa (c/ del Pou de la Massiana, 27, polígon industrial de Montecristo, Sant Antoni; tel.: 971 19 11 18; a/e: deixalloseivissa@deixalles.org).

Tel.: 971 69 84 22
A/e: deixallescalvia@deixalles.org

Deixalles Felanitx

C/ d'Antoni Maura, 30
Tel.: 971 58 27 10
A/e: deixallesfelanitx@deixalles.org

Deixalles Llevant

C/ dels Fusters, locals 12 i 13 (polígon industrial de Capdepera)
Tel.: 971 82 95 90
A/e: deixallesllevant@deixalles.org

Deixalles Palma

C/ de Son Gibert, 8 A 07008 Palma
Tel.: 971 47 25 65
A/e: deixallespalma@deixalles.org

Deixalles Sóller

Ctra. del Desviament, 48 07100 Sóller
Tel.: 971 63 25 55
A/e: deixalles-soller@reasnet.com

FUNDACIÓ INTERMON-OXFAM

C/ de la Victòria 4 07001 Palma
Tel.: 971 72 19 18
A/e: cmallorca@intermonoxfam.org
Web: www.intermonoxfam.org

FUNDACIÓ NATZARET

Av. de Joan Miró, 101 07015 Palma
Tel.: 971 45 44 07/971 73 06 06
A/e: fundacionatzaret@fundacionatzaret.org
Web: <http://fundacionatzaret.dyndns.org>

FUNDACIÓ SOCIAL LA SAPIÈNCIA

C/ de Salelles, 1 07012 Palma
Tel.: 971 71 11 2 (ext.: 0310)
A/e: sapiencia@conselldemallorca.net
Web: www.sapiencia.org

FUNDACIÓ VICENTE FERRER Palma

Av. de l'Argentina, 61 07011
Tel.: 971 731 743

Ciudadella

C/ de la Carnisseria, 45 bis 07760
Tel.: 971 386 132
A/e: baleares@fundacionvicenteferrer.org
Web: www.fundacionvicenteferrer.org

GRUP D'EDUCADORS DE CARRER I TREBALL AMB MENORS (GREC)

Taller socioeducatiu de neteja de cotxes

C/ de Nicolau Calafat, 8 07007 Palma
Tel.: 971 40 90 51

Taller socioeducatiu de paper a la presó

C/ de Juan R. Jiménez, 15 07008 Palma
Tel.: 971 40 90 51
A/e: grec@telefonica.net

PER ENVANT

C/ del General Rodríguez, 3 07300 Inca
Tel.: 971 50 73 42

S'ALTRA SENALLA

C/ de 31 de Desembre, 44 07004 Palma
Tel.: 971 20 00 50 Fax: 971 29 12 31
A/e: senalla@pangea.org
Web: www.saltrasenalla.org

SOPORTE INFORMÁTICO DE BALEARES (CESIBA)

Camí de la Vileta, 11 07011 Palma
Tel.: 971 28 51 76
A/e: info@cesiba.com
Web: www.cesiba.com

SUPORT SOCIAL S.COOP

Tel.: 699 09 38 82
A/e: suportcarlos@cooperativesdetreball.coop

QUADERNS PUBLICATS

1. Timor: genocidi i esperança. (F. S'Olivar d'Estellenc)
2. Deute extern: la pobresa que ens enriqueix. (Paz con dignidad)
3. El món maputxe. (Carolina Manque)
4. 2000, Any de la Cultura de Pau i No-violència. (Arcadi Oliveres)
5. Anar de compres i canviar el món: comerç just, consum responsable. (S'Altra Senalla)
6. Experiències de cooperació. (Nou Sud, Veïns, STEI)
7. L'antiracisme en l'àmbit internacional: propòsits i realitats. (Joan Comas)
8. Burundi: mirant amb esperança el futur. (Veïns sense Fronteres)
9. Fòrum Social Mundial: un altre món és possible. (Francisco Vera)
10. Balcans, l'oblit còmplice. (Bòsnia Viva)
11. Situació a Colòmbia: una altra realitat. (CEPAC)
12. Veneçuela: de la tragèdia de Vargas a la inclusió social. Una experiència veneçolana de gestió associativa. (EFIP)
13. Contra la pena de mort. (Amnistia Internacional)
14. Salut reproductiva i cooperació per al desenvolupament. (Mallorca Solidària)
15. La lluita contra la sida a Àfrica. (Metges del Món)
16. El microcrèdit: a quines necessitats respon?. (F. Vicenç Ferrer)
17. La perspectiva de gènere a Àfrica. (Centre africà per les dones)
18. El conflicte del Sàhara Occidental. (Associació Poble Saharai)
19. Construir la pau: els conflictes oblidats i el nou conflicte global. (OIKOS)
20. Els camps de l'oblit. (Associació Catalana per la pau)
21. La mutilació genital femenina. (Direcció General de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor)
22. Accés a medicaments essencials: un dret per a totes les poblacions del món (Metges sense Fronteres)
23. Aproximació a la problemàtica dels infants, dels joves i de les "maras" en situació de risc a Nicaragua i al Salvador (Fundació Diagrama)
24. Globalització i migració: les dones musulmanes immigrants a Europa (Nadia Nair)
25. La situació de les maquiles a Centreamèrica (Fundació Pau i Solidaritat)
26. Perú: quan l'educació encara és esperança (Ensenyants Solidaris)

27. Indígenes (Survival Internacional)
28. Honduras: de la Serra de Tramuntana a la Serralada del Merendón" (Cruz Roja)
29. Objectius del mil·leni. Balenç 2005 (Coordinadora d'ONGD de les Illes Balears)
30. Educació pel desenvolupament, una estratègia de cooperació imprescindible (Coordinadora de ONGD para el Desarrollo-España)
31. La discapacitat dins el projecte integral de la Fundación Vicente Ferrer (Anantapur)
32. El turisme com a eina de desenvolupament (Joan Miralles Plantalamor i Antònia Rosselló Campins)
33. La convocatòria de Cooperants. Testimonis i experiències (Direcció General de Cooperació)
34. La dona invisible: la dona senegalesa com a motor de desenvolupament (Assemblea de Cooperació per la Pau)
35. Explotació sexual infantil (Unicef)
36. Drets Humans i Salut (Metges del Món)
37. El Moviment dels Camperols Sense Terra (Helinair Souza e Silva)
38. El Mur que empresona Palestina (Taula per Palestina, Oikos)
39. Crisi alimentària (Veterinaris sense Fronteres)

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria d'Afers Socials,
Promoció i Immigració
Direcció General de Cooperació

**PAPER RECICLAT
I ECOLÒGIC**